

ültek a szászok nyakán. Zaklatásaik természetéről fogalmat nyújthat, hogy II. Ulászló 1508 jún. 29-én megtiltja P é t e r erdélyi vajdának és utódjainak, hogy háború esetén a szászokat e l ő b b fegyverbe szólítsa, mint a nemességet és székelyeket.

A beszercezieknek a moldvai vajdával való gyakoribb érintkezését is több levél tanúsítja.

Igy pl. István vajda (Mátyás király kortársa) értesíti 1474. szeptember 15-ről a beszercezieket, hogy követet küldött a csicsói várnagyhoz; Galaczi István jelenti a beszercezei tanácsnak a Beszerceze melléli Galaczról 1510 márczius 15-én, hogy M i c h n e havasalföldi vajdát e hó 11-én Nagy-Szebenben megölte Jakchyth és Cipellyws vajda, s hogy apja halálát fia Mircse azzal boszúlta meg, hogy a gyilkosokat kíséretükkel együtt lemészárolta. A következő évben már Szapolyai János az erdélyi vajda, s mint olyan rendelí Budáról 1512 július 12-én, hogy ha ráakadnak Mircse vajdára, — a ki tőle titkon megszökött s most Csicsó vára felé tart, hogy Moldvába meneküljön — fogják el, ha kell erőhatalommal is. Bogdán moldvai vajda Szucsáván kelt 1515 decz. 20-iki levelében arra kéri a beszercezei tanácsot, hogy a moldvai aranybányászokat, kik az aranytermost kötelezetségük ellenére Beszercezeire viszik eladni, fogják el és küldjék hozzá. Utódja, István vajdának is több levele van és kíválóa érdekes az, melyben 1525 aug. 28-án a Lajos király által a beszerceziek adójából „pro defensisne regni nostri in subsidium“ neki utalt 1000 arany frt megfizetését sürgeti.

Nem kevésbé fontosak Beszerceze erődítési régi jegyzőkönyvei, s az adózásra, sókereskedésre, halászatra, gazdaságra, iskolaügyre népszámlálásra s a családokra vonatkozó levelek, és kulturtörténeti feljegyzések.

Megnehezíti a munkában való tájékozást, hogy nincsen n é v m u t a t ó j a, de azt hisszük ez Berger szándékos mulasztása, hogy egy újabb füzet végén az egész munkához elkészítse. Mindenesetre nagy szolgálatot tenne történeti irodalmunknak, ha „regesztái“ közlését tovább folytatná, a mire magyar történeti folyóirataink is készséggel rendelkezésére állnak.

VERESS ENDRE.

Különfélék.

Régészeti új leletek Kolozsvárt.

1.) Salamon Antal városi tanácsos úr átadott egy kis arany érmét, a melyet állítása szerint a csatornázás végett eszközölt ásások alkalmával lelték. Az érmecs átmérője 12 milliméter, sulya 0.62 gramm; a veret nem valami remek, de tisztán megismerhető. Főlapján egy

kikaréjózott paizson levő négyelt czímer egy kis közép paizszsal, az elsőnegyedben a magyar czímerbeli pólák, a másodikban a kettős kereszt, a harmadikban a dalmát három párduczfő, a negyedikben egy merőben megismerhetetlen torzidom, alig ha nem egy ágaskodó egyszarvú; a középpaizs czímeridoma is elég elmosódott, mégis fel lehet ismerni a hármás dombról emelkedő farkaselőt. A czimerpaizs mellett jobbról és balról egy-egy rózsácska, a paizs teteje felett ez évszám 1569 két pont közt; az egész lapot gyöngysorkör veszi körül. A hátlapján van a félholdon ülő boldogságos szűz, szentfénynyel körülvelt koronával a fején, dús redőzetű öltönyben, a kis Jézust a jobb karján tartva; mellette jobbról és balról e két betű H és P; az egészet itt is gyöngyör veszi körül.

Kérdés: miféle pénz lehetett ez?

A pénzen tisztán látható szent szűz és a mellette álló két betű H (ungariae) P (atrona) nyilván magyar pénznek jellemzik, a czimer meg az évszám határozottan János Zsigmond korára utalnak, mert éppen ezt a czímet használták Izabella és fia János Zsigmond, és így alig ha nem a kolozsvári pénzverdében készült, ámde sulya 0.62 gramm semmi arányban sem alkalmazkodik a magyar arany (forint) 3.491 gramnyi törvényes sulyához. Ez tehát nem lehetett közforgalomra szánt valóságos pénz. Legnagyobb valószínűség a mellett szól, hogy ezüst denárok vagy obolusok veretésére készített bélyegről egy minta- vagy próbaveretet látunk, a melynek célja volt az újonnan veretendő apró pénz mintáját a fejedelemnek bemutatni. Az ilyet mindig aranyból szokták volt készíteni.

2.) Bréda Ferencz úr ajándékozott egy pecsétnyomót, a melynek vasnyele azt mutatja, hogy eredetileg egy sajtóba járt, tehát ostyapecsétek nyomására szolgált, az is látszik rajta, hogy huzamos ideig a földben volt, mert rozsdás helyett egy vékony agyagréteg borítja. A tulajdonképpi pecsételő a vas-lemezbe van vésve, köridomú, átmérője 28 milliméter. A kép maga egy barokk stílusú foglalattal (cartouche) körülvelt czimerpaizs, a melynek a tetejét három csillag foglalja el, ezek alatt (czímertanilag) jobbról egy csúcsával lefelé fordított egyenszárú háromszög idomú lapos eszköz egy szivalaku lyukkal a közepén (agyagvágó?), a csúcsa alatt egy csillag; bal felől egy szűk nyaku hasas füles korszó vonalak közé foglalt két sor domború karikával diszítve; ezt egy alól nem zárt körvonal veszi körül és e közt és a lap szélét diszítő lombkoszorú közt áll a felirat: A KOLOSVARI FAZAKAS CZEH PECSETE; a paizs felett pedig áll ez évszám: 16—37.

Ez tehát egy érdekes emléke a kolozsvári — ma is virágzó — fazekas czéhnek a 17-ik század első feléből.

3.) Klein Hermann kőmives adott egy vas sarkantyút, a melyet a Diana fürdő épülete előtt a csatornázási munkálatoknál a földben találtak. A sarkövedző ív kissé össze van görbülve, lapos és a két végén lyukas, de alsó szélén 24 milliméternyire a bütüitől két füle is volt (az

egyik lemállott), tehát a sarkantyut szög is, szíjj is tartotta, ép korában az ív tágassága 80 miliméternyi lehetett, mélysége 90 miliméter. Az ív csúcsából hátul egy 85 mm. hosszú lencseforma átmetszetű egyenes rúd indul mintegy 20 fokú szög alatt mereven felfelé, a mely megkerékített vége felé 55 miliméternyire ketté van hasítva, s e hasadékban forgott a csillagszerű taréj, a melynek ép sугarai még most is 42 mm hosszúak.

4.) Az óvárban a klastrom-utca 2 számú házat tulajdonosa Benjámín Salamon, szobafestő és mázoló újjáépíttetvén az alapozás földmunkája közben mintegy 5 méternyi mélységben egy római épület maradványaira talált, és ezek közt egy hatalmas kőpillérre fehér, tömör mészkőből, a melynek színe meglehetősen épségben megmaradt domborművel van díszítve. Benjámín úr az én felszólításomra a múzeumnak ajándékozta; még így is a kő kiemelése és a múzeumba szállíttatása 30 forintba került.

Ez a kőpillér 2.45 méter magas, a szélén 0.58 m. széles és a közepén 47 cm. vastag; a hátulsó részén egész hosszában két felől egy-egy derékszögű ereszték van kifaragva, a melynek szélessége 35 cm, úgy hogy a kő elején egy-egy 12 cm. vastag és 7 cm. széles egyenes párkányléc maradt, a mely a már csak 44 cm. széles tömböt jobbról-balról szegélyezi. A kő oldal és hátlapja ellenben egészen simára van kidolgozva; a kő teteje ép, alja azonban csonka.

A sima szín- vagy homloklap két téglányalakú mélyített képlapot hord, a melynek közös szélessége 46.5 cm. a felsőnek magassága 74 cm. az alsó-é 77 cm. a kettő közti köz 13 cm.-nyi. Mindeniket a kőbe vésett tagolt keret foglalja be. A felsőben aztán domborműben egy lombos és fürtös szőlőindáktól környezett Bacchus áll, a melynek a lába előtt egy kis párducz kuporog mellső jobb lábával egy kis vedret tartva. Az alsó domborműben Hercules és Mercurius állanak egymás mellett, az előbbi vállán van az oroszlánbőr és bal kezével dorongos buzogányára támaszkodik, fejétől balra a szögletben ott van az ijja; az utóbbi jobb kezében tartja a szokásos zacskót, holott balja a vállhoz támasztott caduceust viszi. A keret hornyolásában kerek fúrt lyukak arról tanúskodnak, hogy az egész legalább részben egykor bronzal volt borítva.

Írás az emléken nincs; ha volt is a bronzborítékon, az vele együtt eltűnt.

Hogy ez a kő egy épület falába volt illesztve, azt már az alakja mutatja, de aligha csupa díszítményül szolgált. Vagy ajtófél volt, vagy falpillér. A rajta levő istenalak arra enged következtetni, hogy valamely szentély falában volt, lehetett azonban sírkápolnában is, noha nincs kizárva annak a lehetősége sem, hogy díszes magánépülethez tartozott.

Kolozsvárt, augusztusban 1895.

FINÁLY.

Zichy Jenő gróf kaukázusi és közép-ázsiai expedíciója, a mely f. évi ápril végén indult el nagy útjára, a népvándorlási magyar nyomok, emlékek és a magyar rokon törzseknek a helyszínén való tanulmányozására, közel négy hónapi utazás után aug. 15—18-án érkezett vissza Magyarországra. Egy hónapot töltött a Kaukázus déli tartományaiban, két hetet Közép-Ázsiában Bokharában és Turkesztánban, két hetet a Kaukázus legkeletibb hegyvidékén, Dagesztán tartományban, s több mint két hetet a tulajdonképeni Oroszország fővárosaiban (Moszkvábao, Szentpétervárott és Varsóban). Az északi Kaukázusban leginkább a cserkesz törzseket tanulmányozták, megállapítván azoknak a magyar nemzettel való nyelvi és néprajzi rokonságát; Dagesztánban a hun, avar, dargói népfajokat, melyeknek mai használati tárgyai között is sok azonos tárgyat találtak a hunkorszaki magyarországi leletekkel; Közép-Ázsiában az ottani pusztai néptörzseket, melyeknek életmódja, karaktere a régi magyarsággal sok analogiát mutat; végre az orosz múzeumokban a népvándorlási leleteket, melyek között számos magyar eredetű tárgy van, a melyek a magyarok költözködésének irányára sok tekintetben új fényt derítenek. Az expedíció tagjai meg vannak győződve, hogy utazásuk eredménye, melyet újtokról és tanulmányaikról írandó munkáikban közzé fognak tenni, még a kishitű kételkedőket is meg fogja győzni arról, hogy Zichy Jenő gróf lelkes áldozatkészsége hasznos szolgálatot tett a magyar őstörténet nyomozása előmozdítására és hogy a kijelölt úton és irányban még több kutató fog megindulni és a Kaukázus völgyeibe, Közép-Ázsia belsejébe elzarándokolni, hogy kiaknázzák azt az őstörténetünkre nagybecsű szellemi kincsét, melynek felderítésén a Zichy-expedíció fáradozott. Az expedíció az adott viszonyok között megtette, a mit tehetett; de természetesen hetek és néhány hónap alatt teljesen ki nem aknázhatta az évekre terjedhető anyagot. Útja mintegy recognoscirozás volt, melynek bizonyára még folytatása lesz! A negyedfél hónap alatt pusztákon, hegyen-völgyön s homoksivatagokon át mintegy 20,000 versztnyi (3000 mértföldnyi) útát tettek meg Budapesttől s Kolozsvártól Szamarkandig s Batumtól Szentpétervárig, egyszer az örökhő regiojában, jégszikamok között járva, máskor az ázsiai homoksivatagok között 50 (Celsius) hőfokban sülvefőve; a déli cyprusligetek honától fel a zordon fenyvesek és az északi-fény hazájáig. Egyet a legelfogultabb rosszakarat sem vitathat el az expedíció lelkes vezéréttől: a hazaszeretettől sugalmazott áldozatkészséget; s az expedíció tagjaitól: az önfeláldozó koczkázatra is kész lelkesedést és igyekezetet — a nemzeti eszményeknek és tudománynak szolgálni.

Új egyetemi tanárok A kolozsvári egyetemen újabban rendszeresített francia nyelv és irodalom tanszékére Ő Felsége dr. Haraszthy Gyula budapesti egyetemi magán- és középiskolai rendes tanárt nevezte ki, a ki előadásait már e félév folyamán

megkezd. „Erdélyi Múzeum“-unk is kitűnő író és munkatársat nyert benne. — Ugyancsak a kolozsvári egyetemen az olasz nyelv magán-tanítójává képesítette dr. Wlassics Gyula cultusminister úr Cs. Papp József felsőbb leányiskolai tanárt, a ki előadásait már e félévben megkezd. — A kolozsvári egyetem bölcsészeti facultása e nyereségekkel szemben veszteséget is szenvedett, a mennyiben dr. Pecz Vilmos a classica-philologia jeles tanára a budapesti egyetemen újonnan szervezett új-görög nyelvi tanszékre neveztetett ki Ő Felsége által s eltávozásával egyetemünkön a második classica-philologiai tanszék (melyet helyettesképpen ebben a félévben dr. Szamosi János egyetemi tanár fog betölteni) megüresedett. A második félévre valószínűleg e tanszék is betöltetik. Eddigelé két pályázó jelentkezett: dr. Csengeri János és dr. Némethy Géza, mindketten budapesti egyetemi magán- és főgymnásiumi rendes tanárok s a M. Tud. Akadémia lev. tagjai s mint kitűnő tanerők és a classica-philologia irodalmának jeles művelői ismeretesek.

Szász Béla a kolozsvári egyetemen a bölcsészet ny. r. tanára hirdetett előadásait e félévben betegeskedése miatt nem tarthatván meg, bölcsészeti előadásokat helyette a legközelebbi rokon tanszék, a neveléstudomány ny. r. tanára dr. Schneller István tart.

A budapesti egyetemen a Salamon Ferencz halálával régen megüresedett s oly sokáig betöltetlenül maradt magyar történeti egyik tanszékre Ő Felsége a király dr. Marczali Henriket nevezte ki, a ki a budapesti egyetemen több ízben mint helyettes tanár és hosszú idő óta mint magantanár működött s a kinek háta mögött eredményekben gazdag történetírói pálya áll. Főbb munkái: a magyar történet kútúi az Árpádok-korában; II. József élete (III. kötet); Mária Terézia életrajza; az ujkor története; a vezérek kora és az Árpádok-kora története (a Milleniumi történetben), melyek Marczalit első rangú történetíróink sorába emelték; úgy hogy bőven rászolgált arra, hogy a budapesti egyetem egyik legszebb tanszékét ő foglalja el. — Ugyancsak a budapesti egyetem bölcsészeti karánál a Horvát Árpád halálával megüresedett oklevéltani egyetemi tanári tanszékre Ő Felsége dr. Fejérfataky Lászlót, a Nemzeti Múzeum könyvtárnokát, nevezte ki, a ki, mint a magyar történelem segédtudományainak, főképen az oklevéltannak kitűnő művelője ismeretes. Mint a „Heraldikai Társaság“ titkára és a „Turul“ szerkesztője s az Akadémia Történeti Bizottságának előadója s mint az oklevéltan régi magántanára sok érdemet szerzett s méltó utódja lesz jeles elődjének. Mennél szebb siker koronázza új pályájukon működésüket!

Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természet-tudományi egylet hetedik évkönyve Kóródy Péter egyleti első titkár szerkesztésében, Gyulafehérvárt megjelent. A 80 lapnyi, csinos kiállítású füzethez mellékelve van az apulumi ásatások tervrajza és

négy tábla az újabb leletek nevezetesebbjeiről. Tartalma: Pápai Páris Ferencz életrajza M a k k a i Domokostól; Kérészi István Albuma a külföldi útazásában 1717—18. látott dolgokról, Z l a m á l Ágostontól; Az intregáldi havasi Gyopár (Gnaphalium Leontopodium L.) telep, C s a t ó Jánostól; Apulumi maradványok, dr. C s e r n i Bélától; Az alsófehérmegyei t. r. és t. egylet működése az 1893. évben, K ó r ó d y Pétertől; az egylet tagjainak névjegyzéke (Védnök: Lönhart Ferencz erdélyi püspök, 6 tiszteleti, 6 örökös alapító, 9 alapító tag, 12 tisztviselő, 39 választmányi, összesen 102 rendes tag); végül azon társulatok jegyzéke, a melyekkel az egylet csereviszonyban áll. Az életrevaló társulat érdekes évkönyvét ajánljuk az erdélyrészi viszonyok tanulmányozói, barátai figyelmébe.

Az aradi m. k. állami főreáliskola értesítőjében, melyet B o r o s Vida igazgató szerkesztett, L a u k ó Albert „a magyar királyság a XIII. században“ cz. a. írt értekezést Magyarország akkori kiterjedéséről, vármegyéről, azok kiterjedéséről, ismert alkatrészeiről. Ez adatok alapján elkészítette a magyar kiáltság XIII. századbeli térképét is (kár, hogy itt nem közli), melyet a történelem tanításánál taneszközü szokott használni. P e t r y Gyula „Tornaverseny és Tanulmányút“ czimen igen szép értekezést írt a nemrég rendszeresített tornaversenyek eszméjéről s az azzal kapcsolatos tanulmányútról s folytatólagosan leírja az aradi főreáliskola részvételét az 1894. szept. 22. kolozsvári tornaversenyen, nagy elismeréssel és hálás érzelmekkel magasztalván a kolozsváriak vendégszeretetét, a rendező versenybizottság buzgalmát és páratlan igazságos ítéleteit. Végül leírja az aradi tanulók Maros-Ujvárt tett látogatását s hazatérésüket. A „kolozsvári és marosujvári szép napokról“ lelkes szavakkal ír, melynek emlékére az aradi ifjuság „szíve mélyéig eltelve hálával, hogy az erdélyi műveltség focusa a középiskolák tanulóit saját fiaiként fogadta. . . 50 frtnyi adományt küldött az Emkének“.

Milleniumi történet. Az Atheneum r. társulat kiadásában megjelenő, „A magyar nemzet története“ című nagy munkának 28—36. füzete jelent meg utolsó füzetünk megjelenése óta. Ezekben a füzetekben befejezést nyer a második kötet, az Árpádok kora, Marczali Henrik-től, továbbá tíz ív van közölve az Anjouk korából (P ó r Antal jeles tollából), a mely magában foglalja az interregnumot, Károly Róbert küzdelmeit az oligarchákkal, Károly Róbert külpolitikáját, s meg van kezdve a nápolyi hadjárat története. A szövegbe foglalt számos érdekes és szép kivitelű képen kívül külön mellékletül adva vannak: I. E n d r e király koronázása (Székely Bert. falfestménye a pécsi székesegyházban), K ő r ő s s z e g (Kimmach László rajza), II. E n d r e a r a n y b u l l á j a (a Kállay-család levéltárában levő eredeti példányról), H a b s b u r g i R u d o l f a r c z k é p e (az ambrasi képgyűjteményből), S z e n t M a r g i t (XV. századi fametszetről), a koronázási

jelvények (Cserna Károly eredeti rajza), Kun László és Habsburgi Rudolf találkozása a morvamezei csatatéren (Than Mór festménye a m. nemz. múzeumban), Magyar fegyverek az Árpád-korból (a m. nemz. múzeumban), V. László követei leánynézőben VII. Károly francia király udvaránál (Brózik V. festménye után), Nagy Lajos diadala a törökök felett és a Mária-czelli templom alapítása (Dombormű után), Contarini András visszatérése Velenczébe a chioggiai diadal után (Paolo Veronese festménye után), II. Albert osztrák herczeg (az ambrasi gyűjteményből), Ozorai Pipo (Andrea del Castagno falfestménye után), Anjou Károly, Martel Károly és neje síremléke (Nápolyban), IV. Károly, neje Valois Blanka és fia Venczel (falfestmény után), Endre nápolyi király síremléke (Nápolyban), a nápolyi sz. Januarius-templom főkapuja (fénykép után), Zsigmond császár mint nap (a „Liber de septem signis“ című kéziratból.) Egyes fűzet ára 30 kr. Úgy a beltartalom, mint a külső kiállítás egyaránt méltók az ezeréves nagy nemzeti ünnephez s méltók a legnagyobb mérvű pártoláshoz.

A körmöczbányai m. kir. állami főreáliskola évi értesítőjében az 189⁴/₅. tanévről közölve van a körmöczbányai középiskola története a XVI-ik századtól a jelen korig Hlatky József tanár és Schröder Károly igazgató tollából. Előbbi a körmöczbányai első vagyis városi protestáns gymnasium (XVI. XVII. század) és a második vagyis kir. kath. gymnasium (162—1852) történetét írta meg, utóbbi a jelenleg fennálló reáliskoláét (1857—1895). A 219 lapra terjedő érdekes munka a milleniumra készült és külön kiadásban is kapható. A 220—230 lapon közölve vannak az intézet életére a lefolyt tanévben vonatkozó adatok, a melyből csak annyit közlünk, hogy a nyolcz osztályban összesen 262 tanuló végzett a múlt tanévben. Mellékelve vannak az intézet képe és tervrajzai.

A fehértemplomi m. kir. állami főgymnasium XX. értesítőjében az 189⁴/₅. tanévről Király Pál igazgató közöl „Szemelvényeket egy sajtó alatt levő történeti munkából“ (3—30 lap). A nyolcz osztályban 260 tanuló végezte a tanévet. Az I. osztályban párhuzamos osztályok voltak 35 és 37 tanulóval.

Az Atheneum Képes Irodalomtörténetéből megjelent a 34-ik fűzet. Három tanulmány van benne: Vadnai Károlyé „A forradalom költészetéről“ (befejezve), Szilágyi Sándoré „A forradalom után“ és Zichy Antalé „Deák Ferencz mint író“ cz. alatt. Mind a három dolgozat egy-egy érdekes memoire-részlet, a szerzőknek saját közvetlen szemléletükből, tapasztalataikból merítve, rendkívül érdekes és sok ismeretlen részlettel. A szöveget számos illusztráció kíséri: Petőfi ércszobra, Bem arc képe (Petőfitől), a budai honvédszobor, az Új-épület régi képe,

Nagy Ignác arczképe, két szép forradalmi vonatkozású allegorikus kép, Deák szülőháza, három arczképe, Pusztaszent-László, Deák kézírata, mauzoleuma, ércszobra és nemesi címere; külön mellékletül pedig Petőfi a múzeum előtt, a „János vitéz“ első illusztrációi és Arany verses levele Petőfihez. A két év óta folyó vállalatból még két füzet fog megjelenni, aztán két kötetben együtt is kapható lesz.

A Magyar Történeti Életrajzok ez évi 2-ik füzetében herceg Esterházy Pál életét folytatja Bubicz Zsigmond és Merényi Lajos. Az ebben foglalt IV-ik könyv Estárházyt mint tábornokot méltatja, a ki a XVII. század második felének nevezetesebb török harczai-ban részt vett. Az V-ik könyv, már mint hercegnek folytatólagos életrajzát kezdi meg s a múlt század elejéig terjed. A szép illusztrációk egész serege díszíti és magyarázza; így gr. (?) Esterházy Benedek Miklós Nádor nagyatyja (1546), gróf Esterházy Pál fiatal korában (színyomat), aztán 30 éves korában (lovas kép), gróf Esterházy Ferenczné, Illésházy Ilona, gr. Esterházy József arczképei. Az Esterházy-féle várak és kastélyok közül látható Fraknó vára látképe, Árva vára, Kismarton, Esterháza, Keresztur, Új-Köpcsén, Ó.-Köpcsén, Feketevár (Schwarzenbach), Feketeváros, Kaboldvár, Boldogasszony a Fertőnél. A történeti legszereplő vár-erősségek közül látható Érsekújvár képe, aztán 1663-iki ostromának két egykorú rajza, Berzencze 1664-ben, Türbék 1664-ben, Pécs 1664-ben, az eszéki híd 1664-ben, Kanizsa 1664-ben, Segesd 1664-ben, Kanizsa ostroma ugyancsak 1664-ben, Léva vára és környéke 1672-iki felvével után, a szentgothárdi győzelem 1664. aug. 1-én. A fejezet- és záradék-díszítések az Esterházyak gazdag fraknoi kincstárából vannak véve. A Történeti Életrajzok eme füzete is méltó e vállalat jó hírvéhez, a mely valóban megérdemli a történeti olvasmányokat kedvelő közönség pártolását.

Folyóiratok.

— *A Budapesti Szemle* jul. füzete „Kerkápoly Károly melékezeté“-vel, *Kautz* Gyula az akadémia ünnepélyes ülésén tartott emlékbeszédével nyílik meg. *Radó* Antal Torquato *Tasso*-ról, a hírneves olasz éposz-költőről ír halála 300-ik évfordulója alkalmából. *Fekete* Gyula „az alkohol és mezőgazdasági népesség“ cz. a. az iszákosság pusztításáról értekezik, kimutatván, hogy mennyire elősegítik azt nálunk még a törvény intézkedései is a szeszfogyasztás felől. Regény és költemények után *Déchy* Mór az északi Kaukázusban lévő ásványforrásokról és fürdőhelyekről (főképp Pjätigorsk és Kislovodsk fürdőiről) ír érdekes ismertetést. *Az aug. füzetben* *Imre* Sándor ír Kazinczy Ferencz iskolai inspektorságáról (a szept. füzetben fejezi be). *Radó Tasso* méltatását végzi el; *Brassay* Sámuel „Determinismus és beszámítás“ cz. a. értekezik. *Simonyi* Zsigmond Ambrosius Johanna, egy német paraszt költőnő életrajzát fordította le